

Vzdělávání žáků s těžkým postižením (s více vadami)

PhDr. Lucie Procházková, Ph.D.

1

Žák s více vadami jako žák se SVP

*„...osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními **potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.***

Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta.“

Školský zákon č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 16, odst. 1

2

Legislativa

Zákon č. 561/2004 Sb.

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 27/2016 Sb.

Vyhláška **o vzdělávání** žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Vyhláška č. 72/2005 Sb.

Vyhláška **o poskytování poradenských služeb** ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění **vyhlášky č. 197/2016**

3

Podpůrná opatření (PO) 1/3, § 16, odst. 2

- a) poradenská pomoc škole a školskému poradenskému zařízení,
- b) úprava organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání, zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky SŠ a VOŠ až o dva roky,
- c) úprava podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů dle specifik žáků
- e) úprava očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených RVP,
- f) vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího ped. pracovníka, tlumočnicka ČZJ, přepisovatele pro neslyšící nebo dalších osob

4

Podpůrná opatření (PO) 2/3 – 5 stupňů

PO prvního stupně mohou školy uplatnit **i bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ)**, na základě školou vypracovaného plánu pedagogické podpory (PLPP) – minimální úprava metod, organizace a hodnocení vzdělávání, nemají normovanou finanční náročnost.

PO vyšších stupňů (druhého až pátého) může škola uplatnit **pouze s doporučením ŠPZ**, pokud je shledáno, že dosavadní podpora je nedostačující.

Podmínkou poskytování PO druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, nebo zákonného zástupce žáka.

Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

5

Podpůrná opatření (PO) 3/3 - odst. 9

Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny.

Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedené ve větě první, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze SVP potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření podle odstavce 2 nepostačovala k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání.

6

Podpůrná opatření pro žáky s TP

1. stupeň – plán pedagogické podpory (PLPP) – NE pro žáky s VV

Katalog podpůrných opatření u žáků s kombinovaným postižením

ALE...

v něm jen základní informace, je třeba využít příslušné katalogy

Doporučení – zákl. kroky:

- identifikovat jednotlivé projevy;
- analyzovat jejich příčiny;
- nastavit k nim adekvátní podpůrná opatření.

7

Možnosti vzdělávání

žáků s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami

8

Možnosti vzdělávání – obecně

- Běžná škola
- Tzv. „speciální škola“ = škola zřízená podle...
 - Základní škola speciální
- Speciální třída
- Přípravný stupeň ZŠS (od 2009 v legislativě, § 48a) – umožňuje nezbytnou přípravu na vzdělávání dětem s těžším postižením, respektuje vývojové zvláštnosti těchto dětí v době před nástupem k plnění povinné školní docházky,
- součást předškolního vzdělávání,
- 4h./denně, individuální a skupinová spec. ped. péče, 4-6 žáků

9

Stupně
vzdělávání

Základní škola →
základní vzdělání

Základní škola speciální
→ základy vzdělání

10

Vzdělávání žáků s těžkým postižením – vývoj

11

Změny po roce 1989

- Děti s těžkým a kombinovaným postižením nebyly dříve vzdělávány
- První krok k otevření cesty ke vzdělávání – zavedení **přípravného stupně pomocné školy (PŠ)**
- Jeho úkolem: **umožnit vzdělávání** i dětem, které by vzhledem k těžšímu stupni mentálního postižení nebyly schopné uspět ani na nižším stupni PŠ, u nichž však jsou **patrné určité předpoklady rozvoje rozumových schopností**.

12

Vznik „rehabilitačních tříd“ (2003)

- **Rehabilitační vzdělávací program PŠ** pro žáky s tak závažným MP, „*kteří jim znemožňuje vzdělávání na úrovni zvláštní i pomocné školy*“,
- umožňuje v přizpůsobených podmínkách a za odborného SP vedení osvojení některých elementárních vědomostí, dovedností a návyků s cílem získat určitou míru soběstačnosti, najít vhodnou formu komunikace a rozvoj motoriky.
- uplatnění práva na vzdělání a rozvoj
- rozvoj **rozumových schopností** dětí s těžkým mentálním postižením úzce spjat s intenzivním rozvíjením **jejich hybnosti** → rehabilitace

13

Právo se vzdělávat vs. podklady k tomu

- Již ne osvobození, možný pouze odklad školní docházky – max. do 8let
- Nové vzdělávací programy, postupy
- Povinná školní docházka – devět let (ZŠS rozdělena na 10 let)
- Možné prodloužení školní docházky

14

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální

15

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání
základní škola speciální ([RVP ZŠS](#), 2008)

Má 2 díly:

- 1. díl – Vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením
- 2. díl – Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami

16

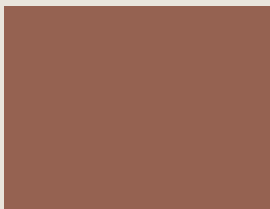
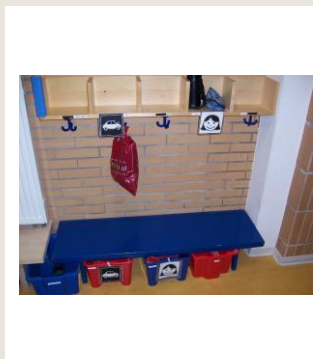

Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami – II. díl

Pojetí vzdělávání:

- Odlišné metody práce
- Individuální přístup, respektování indiv. potřeb
- Režim dne (výuka, odpočinek, hra, rehabilitace)
- Prostorové a materiální vybavení
- Personální zajištění
- Odlišné cíle vzdělávání (viz RVP ZŠS, s. 73)

17

Specifika 1/2

- ne frontální výuka, práce s jednotlivcem, úprava podmínek, odpočinek dle potřeby, výuka v blocích
- podpora orientace v prostředí a čase
- přestávky – dle potřeby, dostatek času na jídlo, hygienu – někdo potřebuje pomoc více, někdo méně, někdy stačí pomůcka → podpora samostatnosti
- umožňovat komunikaci, porozumění, vyjádření potřeb a emoční pohodu
- víc lidí, více rukou (ve škole i mimo ni)

18

Specifika 2/2

- rozvoj všech oblastí, smyslů – člověk jako celek, podpora vnímání sebe i světa okolí
- umožnit zážitky a prožitky (všemi smysly)
- rozvoj pozornosti, paměti, poznání
- vztah k tady a teď
- součástí [rehabilitace](#), stimulace, terapie, podpůrné techniky
- rozvoj motoriky (hrubé, jemné, oro-), sebeobsluhy

19

Společně tam, kde je to možné, individuálně tam, kde je to potřeba.

Podpora **vytváření vztahů**, pozitivních vztahů ke svému okolí, vnímat sebe jako součást... (rodiny, třídy, komunity...)

20

Vzdělávací oblasti (RVP ZŠS, II.díl)

Člověk a komunikace

Člověk a jeho svět

Umění a kultura

Člověk a zdraví

Člověk a svět práce

21

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor
Člověk a komunikace	Rozumová výchova Řečová výchova
Člověk a jeho svět	Smyslová výchova
Umění a kultura	Hudební výchova Výtvarná výchova
Člověk a zdraví	Pohybová výchova Zdravotní tělesná výchova nebo Rehabilitační tělesná výchova
Člověk a svět práce	Pracovní výchova

22

Člověk a zdraví

Obsah – zákl. pohyb. dovednosti a rozvíjení pohybové kultury, zmírnění důsledků postižení, zvyšování tělesné zdatnosti

u žáků s těžkým postižením RTV

- kladný vztah k pohybu
- rozvoj motoriky a koordinace poloh
- snaha o samostatný pohyb, reagovat na pokyn...

viz RVP ZŠS, s. 89

23

Klíčové kompetence

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
-
- Kompetence pracovní

24